

บทที่ 2

ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.1 ประวัติความเป็นมาของสภาตำบล

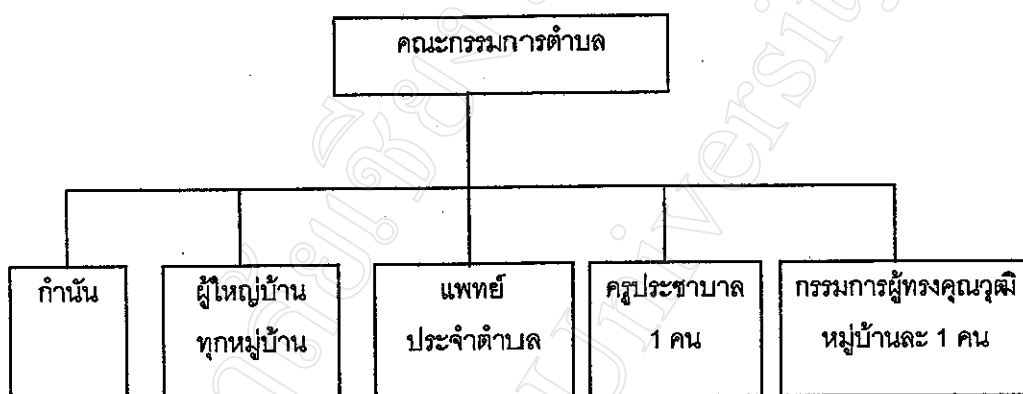
สมัยรัชกาลที่ 5 ประเทศไทยได้มีการระดมการสร้างชาติเกิดขึ้น เพื่อตอบโต้การคุกคามของลัทธิล่าอาณานิคมมีการปรับปรุงการปกครองไทยให้มีการรวมอำนาจไว้ศูนย์กลาง โดยจัดรูปการปกครองเป็นแบบกระทรวง ทบวง กรม พร้อมทั้งมีการแบ่งอำนาจไปสู่ส่วนภูมิภาคในรูปแบบของจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และทดลองให้มีการกระจายอำนาจการปกครองในรูปแบบสุขาภิบาล มีการทดลองตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านขึ้นเพื่อทำการปกครองตำบล และหมู่บ้านที่บางปะอิน เพื่อต้องการทราบผลการดำเนินงานตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่างๆ ซึ่งผลการทดลองดังกล่าวปรากฏผลสำเร็จด้วยดี ในปีพ.ศ.2440 รัชกาลที่ 5 ทรงออกพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.116 (พ.ศ.2440) วางรูปการปกครองท้องถิ่นอย่างเป็นทางการขึ้น พระราชบัญญัตินี้จึงนับได้ว่า เป็นแม่บทของการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้านของประเทศไทย ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นหัวหน้าปกครองตำบลหมู่บ้านของตน และเป็นเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราความทุกข์สุขของประชาชนตามพื้นที่ชนบทต่างๆ แล้วยังเป็นผู้ที่นำความต้องการ และข่าวสารของประชาชนสู่ทางราชการด้วย ต่อมาได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว และได้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ขึ้นใช้บังคับเป็นหลักการปกครองท้องที่ในประเทศไทยมาจนถึงปัจจุบัน โดยในมาตรา 29 ทวิ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการตำบลคณะหนึ่งมีหน้าที่เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อกำนัน เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย

- (1) กำนันท้องที่
- (2) ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล
- (3) แพทย์ประจำตำบล
- (4) ครูประชาบาลในตำบลหนึ่งคน

(5) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละ 1 คน เป็นกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนายอำเภอเป็นผู้คัดเลือก อยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปี

แผนภูมิ

คณะกรรมการตำบลตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457

2.1.1 จุดกำเนิดสภาตำบล

การจัดระเบียบบริหารงานของตำบลตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่นั้น ยังคงเป็นไปตามความต้องการของทางราชการเป็นหลัก ไม่อาจตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น จึงได้มีแนวความคิดว่าการปกครองท้องที่ของทุกประเทศมีราษฎรเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองด้วย ไม่โดยตรงก็โดยทางอ้อมทุกแห่ง จึงควรมีสภาตำบลขึ้น เพื่อปลุกฝังประชาชนให้เอาใจใส่ในกิจการส่วนรวมของท้องถิ่นของตน อันจะเป็นทางสร้างนิสัยริเริ่มและความรับผิดชอบในงานของส่วนรวม

สภาตำบลรูปแบบแรกจึงเกิดขึ้น ปรากฏตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 เรื่องระเบียบการบริหารราชการส่วนตำบล หมู่บ้าน

2.1.2 วิวัฒนาการรูปแบบสภาตำบล

นับแต่ปี พ.ศ.2499 จนถึงปัจจุบัน มีการใช้รูปแบบสภาตำบลแล้วรวม 4 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน

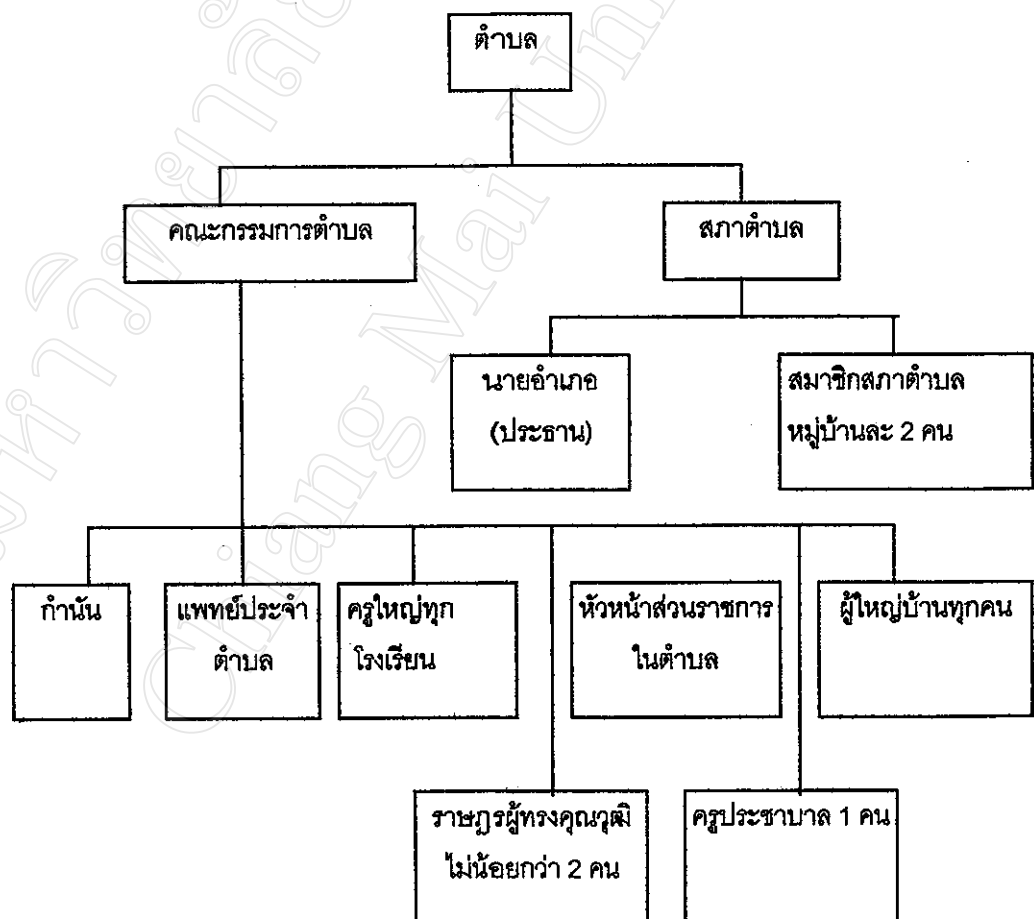
2. รูปแบบสภาตำบลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ.2499

3. รูปแบบสภาตำบล ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 275/2509 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2509 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน (ฉบับที่ 2)

4. รูปแบบสภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515

2.2. รูปแบบสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499

ผังสภาตำบล ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499

2.2.1 โครงสร้างสภาตำบล

สภาตำบลตั้งขึ้นโดยอาศัยคำสั่งกระทรวงมหาดไทย เท่าที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่แล้วเป็นหลักดำเนินการ หาได้ตราขึ้นเป็นกฎหมายไม่ จึงไม่เป็นการล้มเลิกรูปแบบและอำนาจหน้าที่ ตลอดจนตัวผู้ปกครองของตำบลและหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ เพียงแต่จัดให้คณะบุคคลดังกล่าวรวมกันเข้าเป็นคณะกรรมการตำบลรูปแบบใหม่

สภาตำบลรูปแบบนี้แบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ

(1) คณะกรรมการตำบล ประกอบด้วย

- ก. กำนัน
- ข. ผู้ใหญ่บ้านทุกตำบล
- ค. แพทย์ประจำตำบล
- ง. ครูประชาบาลในตำบลนั้น 1 คน
- จ. ราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายอำเภอคัดเลือกไม่น้อยกว่า 2 คน
- ฉ. ครูใหญ่ทุกโรงเรียน
- ช. หัวหน้าส่วนราชการที่ตั้งที่ทำการอยู่ในตำบลนั้น

(2) สมาชิกสภาตำบล ประกอบด้วย นายอำเภอ และสมาชิกสภาตำบล สำหรับสมาชิกสภาตำบลประกอบด้วยสมาชิกจากหมู่บ้านต่างๆในตำบล หมู่บ้านละ 2 คน โดยให้ราษฎรในหมู่บ้านนั้นเลือกตั้งขึ้นมาหรือนายอำเภอเลือกตั้งขึ้นมา หรือนายอำเภอเลือกโดยปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการตำบล

2.2.2 อำนาจหน้าที่และสิทธิของสมาชิกสภาตำบลและคณะกรรมการ

ตำบล

สมาชิกสภาตำบลมีสิทธิดังนี้

- (1) สอบถามข้อเท็จจริงใดๆ ต่อคณะกรรมการตำบลได้
- (2) เสนอความเห็นอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

(2.1) ขอให้จัดทำหรือระงับการปฏิบัติใดๆ เพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเดือดร้อนเสียหาย หรือให้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการสงเคราะห์ช่วยเหลือ บำรุงส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของท้องที่และราษฎรในตำบลนั้น

(2.2) ขอให้สอบสวนการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งตนเห็นว่า

เป็นการทำไปโดยไม่ชอบ ในการนี้จะเสนอให้ตั้งกรรมการขึ้นทำการสอบสวนข้อเท็จจริง ก็ได้และอาจเสนอขอตั้งข้อรังเกียจข้าราชการ พนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติงานใน ตำบลแล้วประพฤติชอบ

คณะกรรมการตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่แล้ว คณะกรรมการตำบล ยังมีอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยด้วย เช่น ต้องปฏิบัติตามมติของสภาตำบลเมื่อเห็นพ้องด้วย และกิจการนั้นไม่เกินกำลังของคณะกรรมการตามตำบลที่จะปฏิบัติ นอกจากนี้คณะกรรมการตำบลอาจได้รับมอบหมายให้ ดำเนินกิจการส่วนจังหวัด เช่น การสร้างถนน สะพาน โรงเรียน ป่อน้ำ สาธารณะ ฯลฯ เป็นต้น

2.2.3. ปัญหาของสภาตำบล

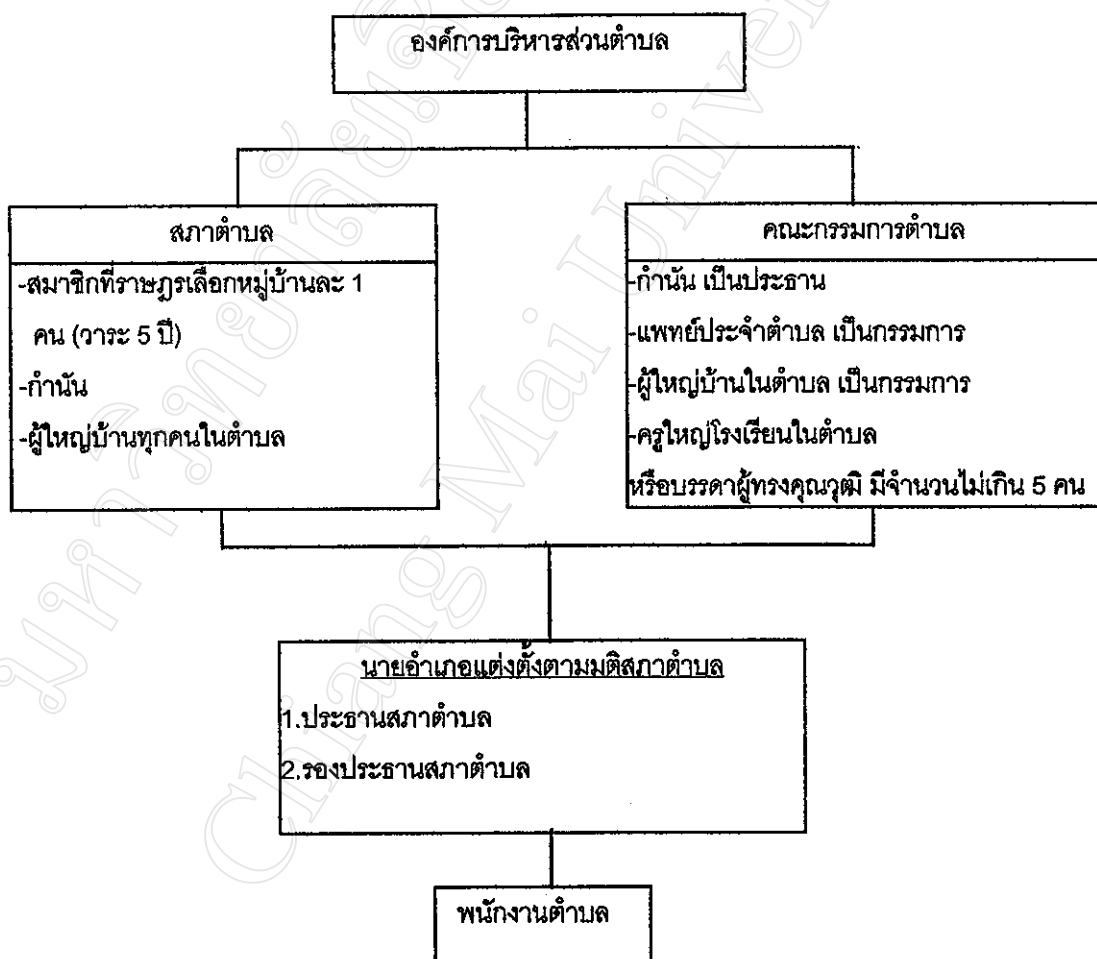
การดำเนินงานของสภาตำบลในรูปแบบดังกล่าวเพื่อใช้เป็นองค์การ พัฒนาการเมือง ระบบประชาธิปไตยนั้น ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีอุปสรรคดังนี้

1. นายอำเภอและข้าราชการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานของสภา ตำบล เนื่องจากสมาชิกสภาตำบลยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของสภา ตำบลเพียงพอ
2. ประชาชนไม่สนใจและเอาใจใส่ในการปกครองตำบลหมู่บ้านของตนเองและ มีความเข้าใจว่าการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้ท้องถิ่น เป็นหน้าที่ของทางราชการ
3. ปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างคณะกรรมการตำบลกับสภาตำบล ซึ่ง ทำหน้าที่แตกต่างกัน
4. สภาตำบลไม่มีรายได้ของตนเองโดยแน่นอน จึงไม่มีกำลังพอในอันที่จะ ปฏิบัติงานตามความต้องการของประชาชนซึ่งมีมากมาย
5. สภาตำบลยังขาดอำนาจในการใช้จ่ายเงิน เพื่อดำเนินงานตามมติของตนเองต้องพึ่งสภาจังหวัด นอกจากนี้มติของสภาตำบล สภาจังหวัด ยังอาจเปลี่ยนแปลงได้ อีกด้วย
6. สภาตำบล ซึ่งแบ่งเป็นคณะกรรมการตำบลและสภาตำบลประกอบด้วยเจ้าหน้าที่เป็นจำนวนมาก มีทั้งข้าราชการและประชาชนรวมกัน จึงทำให้มีจำนวนเกินความ

จำเป็นไม่สะดวกแก่การดำเนินการประชุม และมีวิธีปฏิบัติค่อนข้างยาก ประชาชนในชนบท ซึ่งมีพื้นฐานการศึกษาต่ำจึงไม่เข้าใจ

2.3.รูปแบบสภาตำบล พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499

ผังองค์การบริหารส่วนตำบลตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ.2499

2.3.1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

หลังจากที่กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งที่ 222/2499 จัดตั้งสภาตำบลดังกล่าวข้างต้นแล้ว ต่อมาจึงได้มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ.2499 ปรับปรุงการปกครองตำบลให้ถูกต้อง ตามลักษณะราชการบริหารส่วนท้องถิ่นยิ่งขึ้น โดยจัดเป็น

องค์การบริหาร เรียกว่า องค์การบริหารส่วนตำบล โดยจัดตั้งเฉพาะตำบลที่เหมาะสมขึ้น
บริหารงานในรูปราชการบริหารส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายในการจัดตั้งเพื่อให้เป็น
องค์การพัฒนาระบบอบประชาธิปไตย และเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารงานในหน้าที่
ของตำบลให้สูงขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาตำบล

และคณะกรรมการตำบล

(1) สภาตำบล มีสมาชิก 2 ประเภท คือ สมาชิกประเภทเลือกตั้งหมู่บ้านละ 1 คน
อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี และสมาชิกโดยตำแหน่ง คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สภาตำบล มี
หน้าที่พิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณ ร่างข้อบัญญัติอื่นๆ และชักถามกิจการของ
ตำบลให้

(2) คณะกรรมการตำบล ประกอบด้วย กำนัน เป็นประธาน แพทย์ประจำตำบล
และผู้ใหญ่บ้านทุกคนเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ครูใหญ่หรือผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คนเป็น
กรรมการโดยได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอ คณะกรรมการตำบลทำหน้าที่เป็นคณะ
กรรมการบริหารหรือฝ่ายบริหารมีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบในการดำเนินกิจการส่วน
ตำบล โดยมีประธานคณะกรรมการตำบลเป็นหัวหน้า

ในการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล มีหลักการที่สำคัญ คือ

- (1) มีฐานะเป็นนิติบุคคล
- (2) มีสภาตำบลและคณะกรรมการตำบล แยกออกจากกันในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติ
และฝ่ายบริหาร
- (3) การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลนี้ทำได้ 2 ทาง คือ เมื่อกระทรวง
มหาดไทยเห็นสมควร หรือราษฎรมีสิทธิเลือกตั้งในท้องที่ จำนวนไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของผู้
มีสิทธิเลือกตั้งร้องขอ
- (4) การจัดตั้งให้กระทำโดยประกาศของกระทรวงมหาดไทย
- (5) การจัดตั้งมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ มีรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ตั้งแต่
10,000 บาทขึ้นไป มีพื้นที่ตั้งแต่ 50 ตารางกิโลเมตร และเฉลี่ยความหนาแน่นของพลเมือง
ได้ตั้งแต่ 100 คนขึ้นไปต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร
- (6) มีพนักงานตำบลโดยได้รับเงินเดือนจากงบประมาณของตำบลเอง

2.3.2 อำนาจหน้าที่

นอกจากคณะกรรมการตำบลจะมีหน้าที่บริหารงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมติของสภาตำบลแล้ว ยังได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการส่วนตำบลดังต่อไปนี้

- (1) การรักษาความสงบเรียบร้อย
- (2) การจัดให้มีและบำรุงทางบกทางน้ำ
- (3) การป้องกันและระงับสาธารณภัย
- (4) การส่งเสริมให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- (5) การบำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (6) การส่งเสริมศาสนา วัฒนธรรม และการสังคมสงเคราะห์

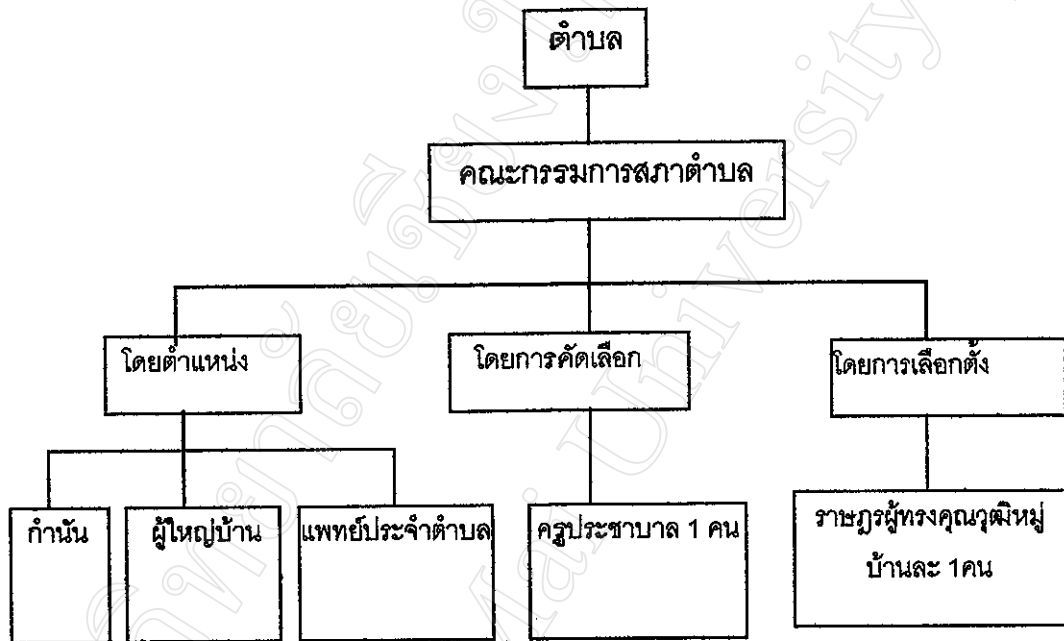
2.3.3 ปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจต่อการปกครองตนเอง และไม่คุ้นเคยกับวิธีปฏิบัติงานเป็นคณะ ยังมีความพอใจให้ผู้นำคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตัดสินใจให้
2. คณะบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ดีพอ จึงไม่สามารถเผยแพร่ความรู้ในการปกครองตนเองหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยให้ประชาชนได้รู้และเข้าใจ
3. องค์การบริหารส่วนตำบล ขาดรายได้ที่เพียงพอในการจัดทำโครงการต่างๆ ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมขาดความสนใจในที่สุดก็ไม่มาประชุม
4. คณะผู้บริหารตำบลส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ต่อการบริหารงานที่ดีพอ ทำให้เมื่อปราศจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายอำเภอเป็นพี่เลี้ยงแล้ว การปฏิบัติงานต่างๆ ของตำบลก็ติดขัดไม่สามารถดำเนินไปด้วยดี

นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักการที่ว่าอิสระนั้น ในทางปฏิบัติกลับถูกควบคุมอย่างแน่นหนาจากหน่วยราชการ ด้วยปัญหาอุปสรรคดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งจัดตั้งขึ้นมาได้เพียง 59 แห่ง ก็ต้องถูกยุบเลิก เพราะทำงานอย่างไรประสิทธิภาพ โดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515

2.4 รูปแบบ สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2509 เรื่องระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน (ฉบับที่ 2)

ผังสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509

2.4.1 โครงสร้างสภาตำบล

คำสั่งกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ ไม่มีผลเกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ.2499 แต่เป็นการปรับปรุงรูปแบบสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะใช้สภาตำบลเป็นเครื่องมือส่งเสริมการพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย การกำหนด โครงการพัฒนาพลเมืองระบบประชาธิปไตย (พพป.) ขึ้นควบคู่ไปกับการจัดตั้งสภาตำบลตามคำสั่งนี้

สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลง สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499 ที่สำคัญๆ คือ

- ตัดกรรมการสภาตำบลที่ประกอบด้วย ครูใหญ่ทุกโรงเรียนและเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานในตำบลนั้นออก

- เปลี่ยนประธานสภาตำบลจากการให้นายอำเภอ หรือผู้ที่ได้มอบหมาย มาเป็นกำหนดให้กำนันภายในเขตตำบลท้องที่ เป็นประธานกรรมการสภาตำบลแทน

- สภาตำบลตามคำสั่งที่ 275/2509 กำหนดให้คณะกรรมการสภาตำบลทำงานรับผิดชอบร่วมกันแทนการแบ่งแยกออกเป็นฝ่ายบริหารงาน และฝ่ายกำหนดนโยบายฯ

- มีการกำหนดรายได้ให้มากขึ้น และลดการควบคุมลง

การที่ตำบลใดจะจัดระเบียบการปกครองตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 ได้นั้น กระทรวงมหาดไทยจะเป็นผู้กำหนด โดยพิจารณาตามกำลังงบประมาณที่ได้รับและเมื่อกระทรวงมหาดไทยกำหนดและสั่งการแล้ว ก็มีผลให้เลิกสภาตำบลรูปเดิมตามคำสั่ง กระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ดังกล่าวแล้วนั้นเสีย

องค์ประกอบของสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 275/2509 ได้จัดรวมคณะกรรมการตำบลและสภาตำบลเป็นคณะเดียวกันเรียกว่า “ คณะกรรมการสภาตำบล ”

คณะกรรมการสภาตำบลมี 3 ประเภทคือ

- (1) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล
- (2) กรรมการโดยการคัดเลือก ได้แก่ ครูโรงเรียนประชาบาลในตำบลนั้น 1 คน ซึ่งนายอำเภอจะเป็นผู้พิจารณาคัดเลือก ให้อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี
- (3) กรรมการโดยการเลือกตั้ง ได้แก่ ราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละ 1 คนซึ่งราษฎรในหมู่บ้านนั้นทำการเลือกตั้ง วิธีการเลือกตั้งและคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการเลือกตั้งนี้ใช้เช่นเดียวกับการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน และให้อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี

คณะกรรมการสภาตำบลนั้นมีกำนันเป็นประธานโดยตำแหน่งและมีรองประธานสภาตำบล 1 คน ซึ่งคณะกรรมการสภาตำบลเป็นผู้เลือกจากกรรมการให้อยู่ในตำแหน่งคราวละ 1 ปี

2.4.2. อำนาจหน้าที่ของสภาตำบลตามรูปแบบนี้

คณะกรรมการสภาตำบลอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อดำเนินงานใดๆตามงบประมาณของสภาตำบลหรือเพื่อการใด โดยจะต้องจากบุคคลภายนอกมาร่วมก็ได้ นอกจากนี้ก็ให้มีหน้าที่ดำเนินกิจการตามที่ได้รับมอบหมายจากจังหวัดและทางราชการให้ความร่วมมือประสานงานและให้ความเห็นชอบในการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ และเผยแพร่การดำเนินงานพัฒนาของทางราชการในด้านอื่นๆ

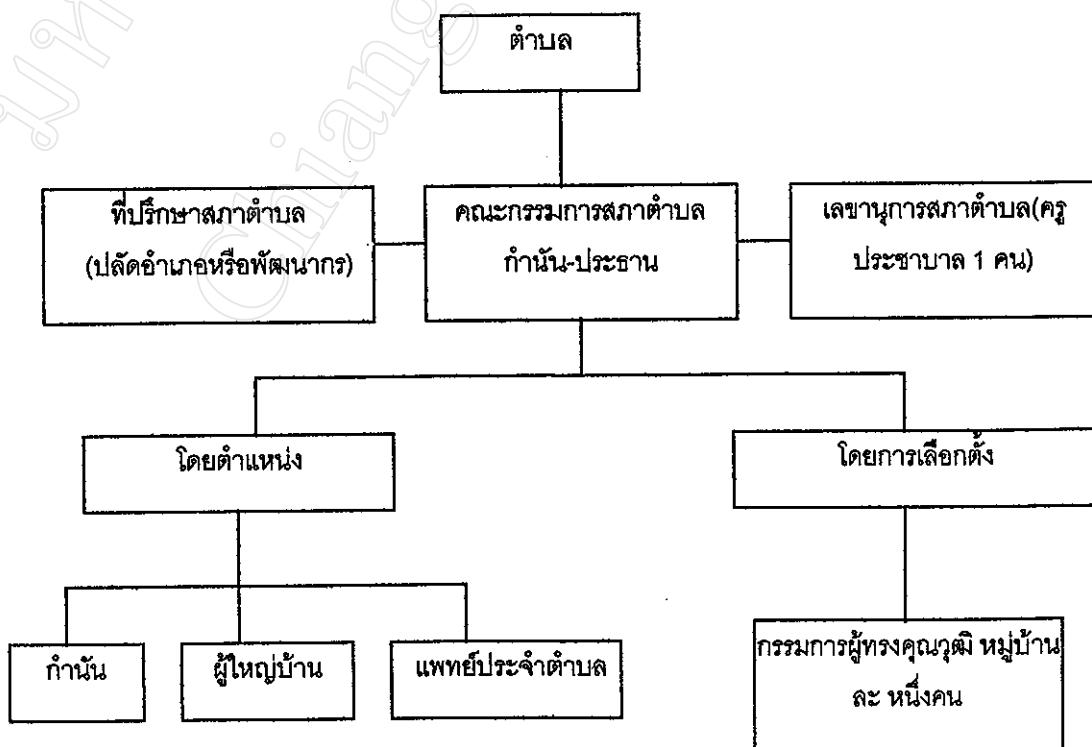
2.4.3. ปัญหาของสภาตำบล

1. สภาตำบลรูปแบบนี้ต้องดำเนินการตามโครงการ พพป. ซึ่งมีหลักสำคัญให้เจ้าหน้าที่ผู้บริหารงานของสภาตำบล ต้องได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถและทัศนคติที่เหมาะสม เพื่อให้สนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นให้ได้ผลดีด้วย ดังนั้น เมื่อตำบลใดไม่อยู่ในโครงการ พพป. ก็จะไม่สามารถได้รับการอบรมเสริมสร้างความรู้และทัศนคติที่เหมาะสมได้ พร้อมทั้งไม่สามารถจัดตั้งสภาตำบลตามรูปแบบนี้ได้ จึงไม่สามารถแพร่ขยายตำบลให้มีสภาตำบลตามรูปแบบนี้ได้

2. ตามรูปแบบสภาตำบลนี้ กำหนดให้ครูประชาบาลหนึ่งคนเป็นเลขานุการสภาตำบลและเป็นกรรมการด้วย ย่อมไม่ชอบด้วยหลักการปกครองตนเอง เพราะครูประชาบาลไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน เมื่อได้เป็นกรรมการก็ย่อมมีสิทธิโต้แย้งและแสดงความคิดเห็นได้ ซึ่งโดยปกติครูประชาบาลเป็นผู้มีความรู้ความสามารถมากกว่าคณะกรรมการสภาตำบลผู้อื่น ดังนั้นในการประชุมจึงอาจพูดชักจูงมติของที่ประชุมได้ง่ายและเท่าที่สังเกตดูสภาตำบลที่กำหนดให้ครู ประชาบาลโรงเรียนใดเป็นกรรมการสภาตำบลอยู่ด้วย โรงเรียนนั้นมักได้เงินงบประมาณของสภาตำบลอุดหนุนเป็นประจำ

2.5. รูปแบบสภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธ.ค.2515

ผังสภาตำบล มก.326

2.5.1 โครงสร้างสภาตำบล

ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 เป็นผลให้ยกเลิก พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 หรือเป็นการยกเลิกการจัดระเบียบการปกครองตำบลในรูปองค์การบริหารส่วนตำบล และมีผลต่อการยกเลิกสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 และสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 ด้วย เพื่อแก้ปัญหาความสับสนและหลากหลายของรูปแบบสภาตำบล

ในการจัดตั้งสภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 นี้ นอกจากจะมีจุดประสงค์ให้การบริหารราชการของตำบลเป็นรูปเดียวกันทั่วประเทศแล้ว ยังมีเป้าหมายเพื่อประสิทธิภาพของการปกครองตำบล เพื่อใช้เป็นองค์การพัฒนารอบอบประชาธิปไตย และพัฒนาการบริหารของตำบล

ฉะนั้นการจัดการปกครองรูปสภาตำบล จึงมีวัตถุประสงค์หลักพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

(1) เพื่อให้สภาตำบลเป็นสถาบันให้การศึกษาและฝึกสอนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน โดยจะเห็นได้จากกรรมการสภาตำบลนั้นจะมาจากบุคคลที่ประชาชนเลือกตั้งแทบทั้งสิ้น

(2) เพื่อให้ประชาชนรู้จักการปกครองของตนเอง

โดยให้คณะกรรมการสภาตำบลซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนปฏิบัติหน้าที่เป็นทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อดำเนินการพัฒนาศาสนาของตนเองตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ของตนเองมิใช่ปฏิบัติตามคำสั่งทางราชการแต่เพียงฝ่ายเดียว

(3) เพื่อให้สภาตำบลสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

เมื่อประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ มีโอกาสที่จะบริหารงานด้วยตนเอง ก็จะสามารถพัฒนาท้องถิ่นของตนให้เจริญได้ตรงตามเป้าหมาย และการที่ให้ข้าราชการเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นเลขานุการและที่ปรึกษาของสภาตำบลนั้น ก็เพื่อให้เป็นผู้ช่วยเหลือสภาตำบลในด้านงานธุรการ สารบรรณ รวมทั้งชี้แจงแนะนำให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกฎหมายระเบียบหนังสือสั่งการของทางราชการต่างๆ ทั้งนี้ก็เพื่อให้การดำเนินงานของสภาตำบลเป็นไปด้วยความถูกต้องเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การพัฒนาท้องถิ่นโดยคนของท้องถิ่นย่อมจะดำเนินไปด้วย ความรวดเร็วและสัมฤทธิ์ผลมากกว่าการดำเนินงานโดย

ข้าราชการแต่เพียงฝ่ายเดียว เพราะไม่ต้องรอคำสั่งจากทางราชการซึ่งต้องเดินไปตามสายงานต่างๆ อันต้องใช้ระยะเวลาการแก้ไขปัญหาต่างๆ อาจทำได้ไม่ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

(4) เพื่อให้สภาพตำบลแบ่งเบาภาระของรัฐบาล

การที่กำหนดให้มีสภาพตำบลขึ้น และให้มีรายได้เพื่อจัดทำงบประมาณของสภาพตำบลเองเพื่อนำรายได้ดังกล่าว ไปดำเนินการจัดทำโครงการต่างๆ พัฒนาท้องถิ่นในเขตสภาพตำบลนั้นๆ จะสามารถช่วยแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นการเฉพาะหน้าเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนได้ทันทั่วถึง

(5) เพื่อดูแลรักษาสาธารณสมบัติและทำให้การพัฒนาดำเนินไปด้วย

ความต่อเนื่อง

เพราะคณะกรรมการสภาพตำบลประกอบด้วยคนในทุกหมู่บ้านย่อมใกล้ชิดกับสาธารณสมบัติเหล่านั้น สามารถดูแลรักษาให้ทรัพย์สินต่างๆ ที่มีอยู่คงทนใช้ได้เป็นเวลานาน ซึ่งจะมีผลทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

คณะกรรมการสภาพตำบล มี 2 ประเภทคือ

(1) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่

- กำนันท้องถิ่น
- ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล
- แพทย์ประจำตำบลนั้น

(2) กรรมการโดยการเลือกตั้ง ได้แก่ ราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละ 1 คน ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านนั้นทำการเลือกตั้ง โดยให้อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี

คณะกรรมการสภาพตำบลนี้มีกำหนดเป็นประธานกรรมการสภาพตำบลโดยตำแหน่งและกำหนดให้มีที่ปรึกษาสภาพตำบลหนึ่งคน ซึ่งแต่งตั้งจากปลัดอำเภอหรือพัฒนากร และให้มีเลขานุการสภาพตำบลหนึ่งคน ซึ่งแต่งตั้งจากปลัดอำเภอหรือพัฒนากร และให้มีเลขานุการสภาพตำบลหนึ่งคน ซึ่งแต่งตั้งจากครูประชาบาลในตำบลนั้น โดยนายอำเภอท้องถิ่นเป็นผู้คัดเลือก แล้วรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง เป็นที่น่าสังเกตว่าปลัดอำเภอ หรือพัฒนาที่ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาสภาพตำบล และครูประชาบาล ที่ดำรงตำแหน่งเลขานุการสภาพตำบลนั้นมิได้เป็นกรรมการตำบลด้วย

2.5.2 อำนาจหน้าที่ของสภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธ.ค. 2515

ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ได้กำหนดหน้าที่สภาตำบลไว้ดังนี้

- (1) บริหารงานของสภาตำบล หรือดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด
- (2) พิจารณาให้ความเห็นชอบโครงการและงานเกี่ยวกับการพัฒนาตำบล
- (3) ให้ความร่วมมือและประสานงานในโครงการ สนับสนุนให้มีการร่วมมือจากองค์การอาสาสมัครหรือองค์การสาธารณสุข ตลอดจนพิจารณาแก้ไขปัญหาคัดค้านและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการพัฒนาตำบล
- (4) เผยแพร่การดำเนินงานพัฒนาของทางราชการ ให้ราษฎรในตำบล ทราบ
- (5) ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ที่กำหนดไว้สำหรับคณะกรรมการตำบล
- (6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการจะได้มอบหมาย

2.5.3 รายได้ของสภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธ.ค. 2515

ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ได้กำหนดให้กระทรวงมหาดไทยจัดสรรเงินดังต่อไปนี้ที่เห็นควรให้แก่สภาตำบล เพื่อเป็นรายได้ของสภาตำบล คือ

- (1) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- (2) ภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บได้จากที่ดิน ในเขตตำบลที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
- (3) ภาษีโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นๆ กับที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างนั้น ซึ่งเก็บได้ในเขตตำบลนั้น ที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
- (4) เงินอากรฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์ที่เก็บได้เนื่องจากการฆ่าสัตว์ในเขตตำบลนั้นที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
- (5) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการพนันตามกฎหมาย ว่าด้วยการพนันที่เก็บเพิ่มขึ้นตามข้อบัญญัติจังหวัดในเขตตำบลนั้น

กระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณและการคลังของสภาตำบล พ.ศ.2518 ขึ้น กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการงบประมาณของสภาตำบล เพื่อให้การใช้จ่ายเงินเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสภาตำบล เป็นการวางหลักเกณฑ์ที่เป็นระเบียบแบบแผนแน่นอนทางด้านการเงิน และการงบประมาณของสภาตำบลเป็นครั้งแรก

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ ดังกล่าวยังได้กำหนดให้สภาตำบลมีรายได้แน่นอนคือ เงินภาษีบำรุงท้องที่ จำนวนร้อยละแปดสิบ ที่เก็บได้ในเขตสภาตำบลนั้น แต่ เนื่องจากสภาตำบลไม่เป็นนิติบุคคล ฉะนั้นจึงต้องนำงบประมาณรายจ่ายของสภาตำบลที่ได้รับอนุมัติจากนายอำเภอแล้วเข้าไปเป็นส่วนหนึ่ง ของงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดสรรอย่างไรแต่อย่างไรก็ตามเพื่อให้สภาตำบลมีอิสระในการดำเนินกิจการต่างๆที่สภาตำบลเห็นควร กระทรวงมหาดไทยจึงกำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2518 จำกัดอำนาจของสภาจังหวัด มิให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงงบประมาณของสภาตำบลเช่นเดียวกับงบประมาณประเภทเงินอุดหนุนที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับจากรัฐบาล

2.5.4 ปัญหาสภาตำบล

1. ปัญหาโครงสร้าง

(1.1) คณะกรรมการสภาตำบลประกอบด้วยบุคคลจำนวนมาก หากตำบลใดมีหมู่บ้านมากจะมีจำนวนกรรมการสภาตำบลเพิ่มมากขึ้นไปด้วย และต้องมีกรรมการสภาตำบลมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม การดำเนินการของสภาตำบลต้องทำในรูปของคณะกรรมการ ดังนั้นการนัดหมายหรือเรียกว่าตัวกรรมการเพื่อปฏิบัติงานซึ่งมีจำนวนคนมาก ทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงาน และขาดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานอย่างแน่นชัด

(1.2) เลขาธิการสภาตำบล กำหนดให้แต่งตั้งจากครูประจำตำบลในตำบลนั้นเท่านั้น ไม่อาจแต่งตั้งจากบุคคลอื่นได้เลย ครูประจำตำบลในปัจจุบันมีงานสอนเป็นงานประจำทำให้ไม่มีเวลาทำงานในสภาตำบลมากนัก งานของสภาตำบลไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

(1.3) ที่ปรึกษาสภาตำบล กฎหมายฉบับดังกล่าวให้แต่งตั้งได้เพียงคนเดียวจากปลัดอำเภอหรือพัฒนากรท้องที่ ทำให้ไม่สามารถให้คำปรึกษาแนะนำในงานของส่วนราชการอื่นได้มากนัก

2. รายได้ สภาตำบลมีรายได้ไม่น้อยไม่พอที่จะใช้ดำเนินงานในท้องที่ รายได้ส่วนใหญ่มาจากเงินภาษีบำรุงท้องที่

3. อำนาจหน้าที่ สภาตำบลมีหน้าที่ส่วนใหญ่ในลักษณะไม่ใช่ผู้ปฏิบัติ และมีลักษณะรองรับงานจากราชการ และหน้าที่ที่มีอยู่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาและสอดคล้องกับความต้องการของราษฎรเท่าที่ควร ทำให้ราษฎรขาดความกระตือรือร้นที่จะเข้ามาเป็นกรรมการสภาตำบล ประกอบกับทางคณะกรรมการสภาตำบลไม่มีอำนาจบังคับราษฎร ให้ปฏิบัติตามหรือให้ความร่วมมือแก่สภาตำบล

4. การบริหารงาน มีปัญหาดังนี้

(1) ขาดการควบคุมและการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

(2) โดยทั่วไปกรรมการสภาตำบล ขาดความรู้ความเข้าใจและความสามารถมีพื้นฐานการศึกษาต่ำ พร้อมทั้งขาดความรอบรู้และความสนใจในด้านกฎหมายและระเบียบการตลอดจนด้านวิชาการต่างๆ นอกจากนั้นกรรมการสภาตำบลบางคนยังขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน และขาดความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่และการพัฒนา

(3) ขั้นตอนในการปฏิบัติระเบียบวิธีการปฏิบัติที่คณะกรรมการสภาตำบลถือปฏิบัติในปัจจุบัน โดยเฉพาะในด้านการเงินการอนุมัติโครงการ ยังมีขั้นตอนมากเกินไปจนทำให้กรรมการสภาตำบลไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว และบางครั้งก็ก่อให้เกิดปัญหา เช่น การอนุมัติโครงการล่าช้า ฯลฯ เป็นต้น

(4) การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสภาตำบลมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทำให้ขาดการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง และมีการผิดพลาดเกิดขึ้นอยู่เสมอ

(5) กระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ ที่มียานหรือโครงการอยู่ในเขตตำบล ยังไม่ให้ความสำคัญในการประสานงานกับสภาตำบลเท่าที่ควร ไม่ได้ให้สภาตำบลรับทราบทำให้สภาตำบลมองไม่เห็นถึงความสำคัญในบทบาทหน้าที่ของตน และไม่สามารถประสานงานกับทางราชการได้

(ที่มา : พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม, 2537 : 37-52)

2.6 สถาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

ประเทศไทยใช้รูปแบบการบริหารงานตำบลรูปแบบประกาศของคณะปฏิวัติที่ 326 มาจนมีการปรับปรุงครั้งสุดท้ายเป็นพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

รัฐบาลภายใต้การนำของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย ได้กำหนดนโยบายที่กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และจะปรับปรุงฐานะของสภาตำบลให้เป็นนิติบุคคล เพื่อเพิ่มอำนาจให้องค์กรสภาตำบลสามารถบริหารการพัฒนาตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัว และมีทรัพยากรเพื่อบริหารงานอย่างเพียงพอ ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาในตำบลได้อย่างเป็นรูปธรรม และจากนโยบายของคณะรัฐมนตรีดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยมีประกาศพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 111 ตอนที่ 53 ก. ลงวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัตินั้นมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538 แล้ว

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบบริหารงานในตำบล แทนประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 โดยปรับปรุงฐานะและการบริหารงานของสภาตำบล และได้กำหนดให้มีการยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นราชการส่วนท้องถิ่นด้วย

2.6.1 สภาตำบล

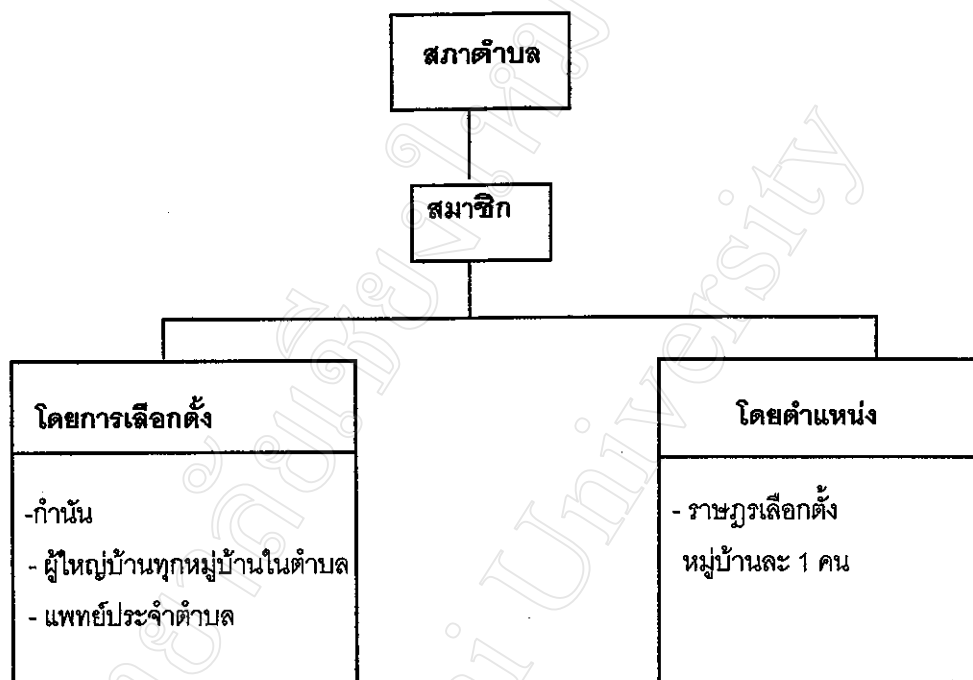
โครงสร้าง

1. สมาชิกสภาตำบล ประกอบด้วยสมาชิก 2 ส่วนคือ

1.1 สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล

1.2 สมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้ง จากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้นหมู่บ้านละ 1 คน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

แผนภูมิโครงสร้างสภาตำบล

การบริหารงาน

สภาตำบลมีกำนันเป็นประธานสภาตำบล และมีรองประธานสภาตำบลคนหนึ่งซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากสมาชิกสภาตำบลตามมติของสภาตำบล รองประธานสภาตำบลมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

ประธานสภาตำบลเป็นผู้เรียกประชุมสภาตำบล และมีหน้าที่ดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ส่วนรองประธานสภาตำบลมีหน้าที่กระทำการแทนประธานสภาตำบล เมื่อประธานสภาตำบลไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือตามที่ประธานสภาตำบลมอบหมาย

สภาตำบลมีเลขานุการสภาตำบลคนหนึ่ง ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการที่ปฏิบัติงานใน ตำบลนั้นหรือจากบุคคลอื่นที่มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 8 นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนเลขานุการสภาตำบลตามมติของสภาตำบล เลขานุการสภาตำบลมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและการจัดการประชุมและงานอื่นใดตามที่สภาตำบลมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ให้สมาชิกสภาตำบลและเลขานุการสภาตำบลเป็นพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

อำนาจหน้าที่ของสภาตำบล

สภาตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลตามแผนงานโครงการ และงบประมาณของสภาตำบล เสนอแนะส่วนราชการในการบริหารราชการและพัฒนาตำบล ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 22) และสภาตำบลอาจดำเนินกิจการภายในตำบล ดังต่อไปนี้(มาตรา 23)

- 1.จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- 2.จัดให้และบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- 3.จัดให้และรักษาทางระบายน้ำ และรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 4.คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 5.บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 6.ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

ในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่ ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการใดที่กำหนดไว้แล้วในแผนพัฒนาตำบล ให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล การจัดทำโครงการหรือแผนงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานใดในพื้นที่ตำบลใด ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้นคำนึงแผนพัฒนาตำบลนั้นด้วย

ในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบล ให้ประธานสภาตำบลเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินกิจการตามมติของสภาตำบล แต่สภาตำบลอาจมอบหมายให้สมาชิกสภาตำบลผู้อื่นดำเนินกิจการแทนเฉพาะกรณีได้

ในการทำนิติกรรมของสภาตำบล ให้ประธานสภาตำบล เลขานุการสภาตำบล และสมาชิกสภาตำบลอีกคนหนึ่งคนร่วมกันมีอำนาจกระทำการแทนสภาตำบล ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

เมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด สภาตำบลอาจทำกิจการนอกเขตสภาตำบล หรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วน

จังหวัดหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเพื่อทำกิจการร่วมกันได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และกิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำ และเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน

รายได้ของสภาตำบล

1. สภาตำบลมีรายได้ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัด จัดสรรให้ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ดังต่อไปนี้

- 1.1 ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์ ผดุง ประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ที่จัดเก็บได้ในตำบลนั้น

- 1.2 ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่จะมีกฎหมายกำหนดไว้ที่จัดเก็บได้ในตำบลนั้น

- 1.3 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการพนัน ตามกฎหมายว่าด้วยการพนันที่เก็บเพิ่มขึ้นตามข้อบัญญัติจังหวัดในเขตตำบลนั้น

- 1.4 ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับจัดสรร

- 1.5 ภาษีสุราและภาษีสรรพสามิต ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับจัดสรร

- 1.6 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับจัดสรร

2. รายได้จากเงินอุดหนุนของรัฐบาลทุกปี

3. สภาตำบลอาจมีรายได้ ดังต่อไปนี้

- 3.1 รายได้จากทรัพย์สินของสภาตำบล

- 3.2 รายได้จากสาธารณูปโภคของสภาตำบล

- 3.3 เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้

- 3.4 เงินอุดหนุนและรายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้

- 3.5 รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นของสภาตำบล

รายได้ของสภาตำบล ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษี โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลรัษฎากร และไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

รายการของสภาตำบล มีดังต่อไปนี้

1. เงินเดือน
2. ค่าจ้าง
3. เงินค่าตอบแทนอื่นๆ
4. ค่าใช้สอย
5. ค่าวัสดุ
6. ค่าครุภัณฑ์
7. ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่นๆ
8. ค่าสาธารณูปโภค
9. เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น
10. รายการอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามที่กฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

งบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมของสภาตำบล ให้จัดทำเป็นข้อบังคับตามระเบียบและวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด เมื่อสภาตำบลจัดทำร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมเสร็จแล้วให้เสนอนายอำเภอเพื่ออนุมัติ

การกำกับดูแลสภาตำบล

นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

ในกรณีที่ปรากฏว่าการดำเนินการของสภาตำบล เป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ นายอำเภอมีอำนาจยับยั้งการดำเนินการดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวได้และรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อวินิจฉัย

กรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าการดำเนินการของสภาตำบลไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งการ ให้สภาตำบลระงับการดำเนินการดังกล่าว

กรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าการดำเนินการของสภาตำบลเป็นไปโดยชอบแล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งเพิกถอนการยับยั้งของนายอำเภอ

หากปรากฏว่าสภาตำบลกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งยุบสภาตำบลได้ตามคำแนะนำของนายอำเภอ ในกรณีที่มีการยุบสภาตำบลเป็นผลจากการกระทำของกำนัน หรือแพทย์ประจำตำบล ซึ่งเป็นสมาชิกสภาตำบลโดยตำแหน่ง หรือบุคคลดังกล่าวได้ร่วมกระทำการด้วย ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้บุคคลดังกล่าวออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบลแล้วแต่กรณี โดยให้ถือว่าเป็นการให้ออกจาก ตำแหน่ง เพราะบกพร่องในทางความประพฤติ หรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่งตาม กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

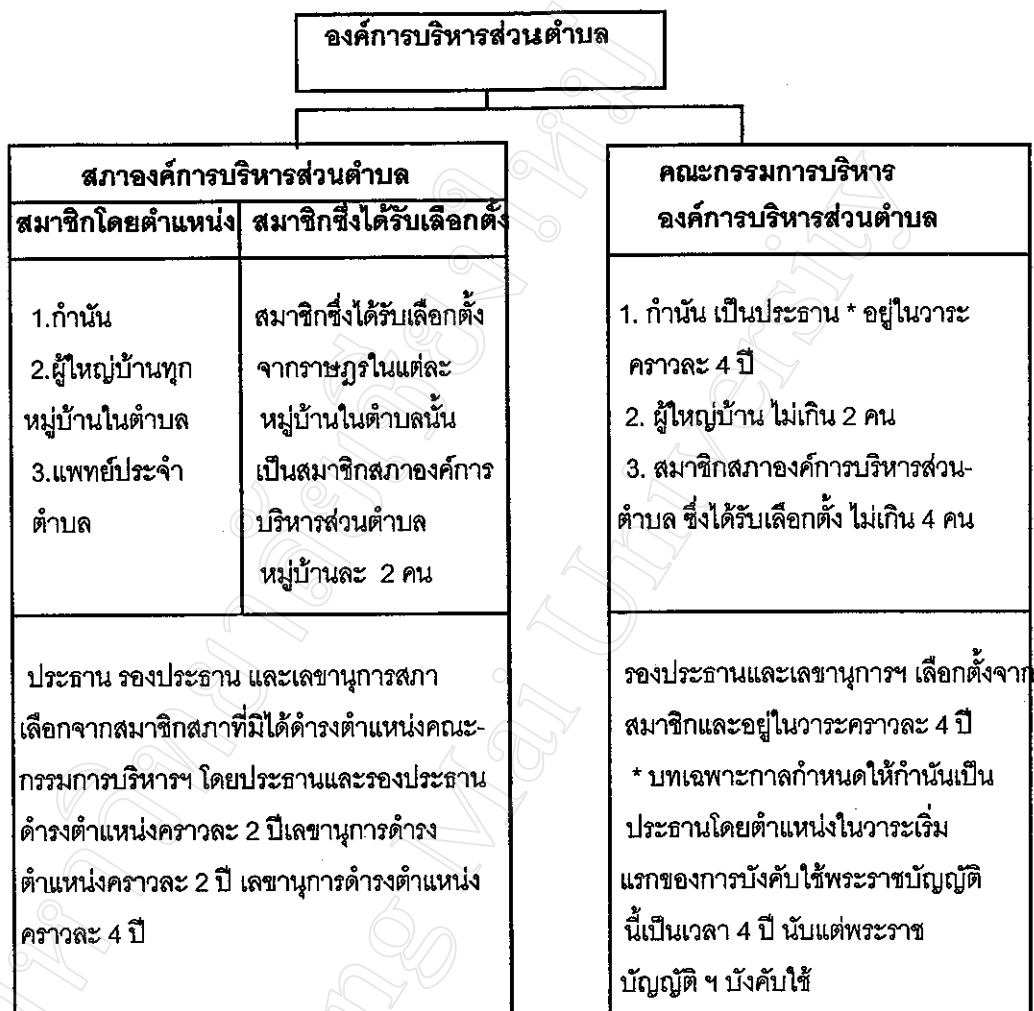
2.6.2 องค์การบริหารส่วนตำบล

สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย สภาตำบลที่ได้จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ให้พ้นจากสภาพแห่งสภาตำบลนับแต่วันที่ได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นต้นไป องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

โครงสร้าง

องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

กฎหมายได้กำหนดโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบลและสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละสองคน

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1.ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3.ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตาม (1) และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีประธานและรองประธานสภาคนหนึ่ง ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปีนับแต่วันที่ได้รับเลือกเป็นประธานหรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่กระทำการแทนประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือตามที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งได้รับเลือกเป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารในขณะเดียวกันอีกมิได้ เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและการจัดการประชุมและงานอื่นใดตามที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคณะหนึ่ง ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากกำนัน และจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านไม่เกินสองคน และจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งไม่เกินสี่คน ทั้งนี้ตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้คณะกรรมการบริหารเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการบริหารและเลือกกรรมการบริหารอีกคนหนึ่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหาร

คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามมติ ข้อบังคับ และแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2. จัดทำแผนพัฒนาตำบล และงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

3. รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

ประธานกรรมการบริหารเป็นผู้แทนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหาร หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้คณะกรรมการบริหารแต่งตั้งกรรมการบริหารคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ประธานกรรมการบริหารมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับเลือกเป็นประธานกรรมการบริหาร

ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและกรรมการบริหารเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- (1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- (2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

- (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบล อาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- (1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- (2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวน

สาธารณะ

- (5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- (6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครัวเรือน
- (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- (8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- (9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใดๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้า ตามสมควรในกรณีหากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าวให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบล ไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบังคับ เพื่อให้บังคับในตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกินห้าร้อยบาท

องค์การบริหารส่วนตำบลมีพนักงานส่วนตำบล และอาจจัดแบ่งการบริหารงานออกเป็น

- (1) สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
- (2) ส่วนต่างๆที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น

เพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอาจขอให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราวได้ โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม ทั้งนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจ อนุญาตได้ตามความจำเป็นและในกรณีที่เป็นข้าราชการซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดก่อนแต่งตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำกิจการนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อกระทำกิจการร่วมกันได้ ทั้งนี้เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องและกิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรการฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ ทั้งนี้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใด เมื่อได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้ว ให้ส่งมอบให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนที่จัดเก็บได้ในจังหวัดใด ให้จัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการนั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจออกข้อบังคับตำบล เพื่อเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละสิบ ของภาษีอากรและค่าธรรมเนียมประเภทใดประเภทหนึ่ง หรือทุกประเภท ดังต่อไปนี้

(1) ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากรซึ่งสถานประกอบการตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล

(2) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุราซึ่งร้านขายสุราตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล

(3) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน ซึ่งสถานที่เล่นการพนันอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล

รายได้จากเงินอากรตามกฎหมายว่าด้วยอากรรังนกอีแร่น ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน ที่เก็บในองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ และค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ทั้งนี้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใดเมื่อได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้ว ให้จัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติในองค์การบริหารส่วนตำบลใดให้แบ่งให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจออกข้อบังคับตำบล เพื่อเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยให้กำหนดเป็นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม เพิ่มขึ้นจากอัตราที่เรียกเก็บตามประมวลรัษฎากร ดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่ประมวลรัษฎากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละศูนย์ให้ องค์การบริหารส่วนตำบลเก็บในอัตราร้อยละศูนย์

(2) ในกรณีที่ประมวลรัษฎากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราอื่น ให้องค์การบริหารส่วนตำบล เก็บหนึ่งในเก้าของอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่เรียกเก็บตามประมวลรัษฎากร

องค์การบริหารส่วนตำบลจะมอบให้กระทรวง ทบวง กรม ซึ่งมีหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียม เรียกเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียม เพื่อองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ ในกรณีเช่นนี้เมื่อได้หักค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว ให้กระทรวง ทบวง กรมนั้นส่งมอบให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้ ดังต่อไปนี้

- (1) รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (2) รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (3) รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (4) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับตามที่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- (5) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- (6) รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
- (7) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- (8) รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจกู้เงินจากกระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคลต่างๆ ได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษี โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลรัษฎากร

รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายจ่ายต่อไปนี้

- (1) เงินเดือน
- (2) ค่าจ้าง
- (3) เงินค่าตอบแทนอื่นๆ
- (4) ค่าใช้สอย
- (5) ค่าวัสดุ
- (6) ค่าครุภัณฑ์
- (7) ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่นๆ
- (8) ค่าสาธารณูปโภค
- (9) เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น

(10) รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามที่มีกฎหมาย หรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

งบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้จัดทำเป็นข้อบังคับ และจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะกรรมการบริหารตามระเบียบและวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล

นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ ให้นายอำเภอมีอำนาจเรียกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารพนักงานส่วนตำบล และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมาชี้แจงหรือสอบสวนตลอดจนเรียกรายงานและเอกสารใดๆ จากองค์การบริหารส่วนตำบลมาตรวจสอบได้

หากปรากฏว่าสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตามคำแนะนำของนายอำเภอ

ในกรณีที่การยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผลจากการกระทำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบล ซึ่งเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง หรือบุคคลดังกล่าวได้ร่วมกระทำการด้วย ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้บุคคลดังกล่าวออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบล แล้วแต่กรณีโดยให้ถือว่าเป็นการออกจากตำแหน่งเพราะบกพร่องในทางความประพฤติหรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

หากปรากฏว่าคณะกรรมการบริหารกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัด อาจสั่งให้คณะกรรมการบริหารทั้งคณะหรือกรรมการบริหารบางคนพ้นจากตำแหน่งได้ตามคำแนะนำของนายอำเภอ

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารต้องพ้นจากตำแหน่ง เป็นผลจากการกระทำของ

กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นกรรมการบริหารโดยตำแหน่ง หรือกรรมการบริหารที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้บุคคลดังกล่าวออกจากตำแหน่งกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านแล้วแต่กรณี โดยให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากตำแหน่ง เพราะบกพร่องในทางความประพฤติหรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

บุคลากร ในองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

1. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

1.1 สมาชิกที่มาจากการแต่งตั้ง

1.1.1 กำนัน

1.1.2 ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล

1.1.3 แพทย์ประจำตำบล

1.2 สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง

สมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน อยู่ในวาระคราวละ 4 ปี

ประธาน รองประธาน และเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีได้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยประธานและรองประธาน ดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี เลขานุการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี

2. คณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย

2.1 กำนัน เป็นประธาน * อยู่ในวาระคราวละ 4 ปี

2.2 ผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน

2.3 สมาชิกสภาซึ่งได้รับการเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน

* บทเฉพาะกาลกำหนดให้กำนันเป็นประธาน โดยตำแหน่งในวาระเริ่มแรกของการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นเวลา 4 ปี

3. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล

3.1 พนักงานส่วนตำบล

3.2 ลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล

3.3 ข้าราชการพนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจหรือ
หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

ก.ท.เป็นองค์กรกลางรับผิดชอบการบริหารบุคคลของพนักงานส่วนตำบล

**กรอบอัตรากำลังพนักงานส่วนตำบลขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ด้านรายได้และปริมาณงาน**

ชั้น อบต.	เกณฑ์รายได้	จำนวนพนักงาน ส่วนตำบล
1	20 ล้านบาทขึ้นไป	21
2	12 - 20 ล้านบาท	12
3	6 - 12 ล้านบาท	6
4	3 - 6 ล้านบาท	4
5	ไม่เกิน 3 ล้าน	3

กรอบอัตรากำลังลูกจ้าง

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวนลูกจ้าง
1. ตั้งแต่ 3 แสนบาทลงมา	1 - 2 คน
2. เกิน 3 แสนบาท ถึง 5 แสนบาท	1 - 4 คน
3. เกิน 5 แสนบาท ถึง 1 ล้านบาท	2 - 8 คน
4. เกิน 1 ล้านบาท ถึง 1.5 ล้านบาท	2 - 10 คน
5. เกิน 1.5 ล้านบาท ถึง 2 ล้านบาท	5 - 14 คน
6. เกิน 2 ล้านบาท ถึง 3 ล้านบาท	5 - 18 คน
7. เกิน 3 ล้านบาทขึ้นไป	5 - 24 คน

องค์กรกลางที่รับผิดชอบ การบริหารส่วนบุคคลของพนักงานส่วนตำบล ตามพระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานส่วนตำบล พ.ศ 2539 มาตรา 5 คือ คณะกรรมการพนักงานเทศบาล (ก.ท.) ตามพระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ 2519

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ 2537 ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการปกครอง ดังนี้

(1) การกระจายอำนาจสู่องค์กรประชาชนในระดับตำบล ซึ่งส่งผลให้สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีอำนาจในการดำเนินการต่างๆ ภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ขึ้นกว้างขวางกว่าสภาตำบลเดิม นอกจากนี้จะทำให้พื้นที่ในเขตตำบลบางแห่งซึ่งเดิมเป็นพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด กลายเป็นพื้นที่ของราชการส่วนท้องถิ่นรูปต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว คือเทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงเป็นการกระจายอำนาจลงสู่หน่วยปกครองชั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตามแม้พระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหลายประการ แต่ตำบลก็ยังคงฐานะของการเป็นหน่วยย่อยของอำเภอซึ่งเป็นการบริหารราชการส่วนภูมิภาคเช่นเดิม

(2) บทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ จะมีมากขึ้น โดยจะสามารถแสดงบทบาทในฐานะประธานหรือสมาชิกสภาตำบล หากตำบลนั้นมีฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้บทบาทของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน จะเน้นไปในด้านสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมากกว่าการเป็นนักปกครองท้องที่ นอกจากนี้หากในตำบลนั้นมีสุขาภิบาลอยู่ด้วย จะทำให้กำนันเป็นทั้งกำนันตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ เป็นกรรมการสุขาภิบาลตามกฎหมายสุขาภิบาล และยังเป็นประธานสภาตำบล หรือกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอีกด้วย

(3) บทบาทของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในหน้าที่ หน่วยดำเนินการกิจกรรมจะเพิ่มมากขึ้น จะมีการถ่ายเทงบประมาณและอำนาจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้สภาตำบล จนทำให้สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาประเทศที่มีศักยภาพ ในการสนองตอบนโยบายของรัฐบาล และความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี

(4) นอกจากจะกระทบต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว จะทำให้การจัดตั้งท้องถิ่นรูปสุขาภิบาลเพิ่มขึ้นน้อยลง เพราะพื้นที่นั้นมีแนวโน้ม จะเข้าหลักเกณฑ์การจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลก่อนเข้าหลักเกณฑ์การจัดตั้งเป็นสุขาภิบาล และหากมีการจัดตั้งเทศบาลจากสุขาภิบาลมากขึ้นและเร็วขึ้น จะทำให้จำนวนสุขาภิบาลมีน้อยลงจนอาจหมดได้ในที่สุด

(5) พรรคการเมืองจะเคลื่อนไหว เพื่อสร้างฐานะทางการเมืองในระดับตำบล ทำให้แนวคิดเรื่องการปกครองในระบบประชาธิปไตย ขยายรากฐานออกไปอย่างกว้างและลึก นอกจากนี้สมาชิกสภาตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีแนวโน้มจะสังกัดหรือหนุนช่วยพรรคการเมือง และเปลี่ยนสถานะเป็นนักการเมืองท้องถิ่นในที่สุด

(6) ในอนาคต ผลการกระจายอำนาจของรัฐบาลจะทำให้มีการถ่ายโอนอำนาจในการบริหารกิจกรรม จากราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้แก่สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งกระทบต่อประชาชนโดยตรง ทำให้ราชการบริหารส่วนภูมิภาคมีบทบาทด้านการพัฒนาที่จะกระทบต่อประชาชนลดลง การปรับตัวของข้าราชการบริหารส่วนภูมิภาคจะกระทำโดยลดขนาดของตนเอง และหันมาเน้นภารกิจด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และการกำกับดูแลท้องถิ่นในนามของรัฐบาล (ปรีชา เรืองจันทร์. “การปกครองท้องถิ่น : การบริหารงานสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล” นิตยสารท้องถิ่น 35, 11 (พ.ย 2538):89-90)